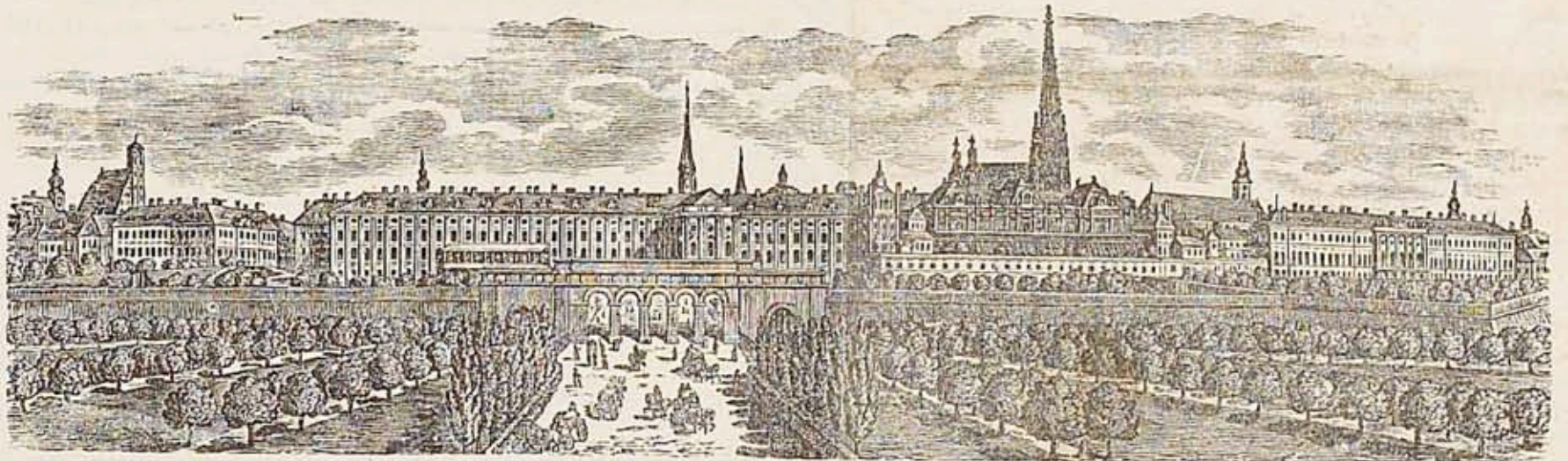

Ե Ի Ռ Ա Պ Ա Մ

Գարսիական Լուրեր

ԻՌՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԲՍՏՐԷԱ Արտաքին գործոց պաշտօնական Տրեզորար և Պերլին կ'երթայ: Գրամատիկ զեկերու վրայ որոշումն: **ԳՆՂՂՎԱ** Հասակ կեցող Գաղղիացի զորքը: Կրթական գործը ինչպես պաշտօնական կը հրատարակ: Կարողան կայսեր մարմնին փոխադրուելուն տարեգարձը: Գաղղիացի մասնաբաժան ու կրթական գործման վրայ խորհրդատու լինելուն: **ԱՆԳՂՎԱ** Չարդիներու ժողովը մը: Ասեմապատի Բուլղարի կարգիմարը: **ԳԵՐՄԱՆԻԱ** Տրեզորարի ժողովը: — Պրուշ: Պաշտօնակի փոփոխութիւն: Պրեզիտի արքայականութիւնը: — Հասակ-Գասակ: Գաղղիացի ինչպէս զորքը Գասակ կը մանկ: **ՕՍԹՐԵՆԵԱ ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ** Շոգեհատի ընկերութիւն: **ՃԵՆԱՍՏԵՆ** Հարածման փոխ: **ԱՄԵՐԻԿԱ** Այլուայլ լուրեր: **ՊԵՐՍԻԱ** Ասեմապատի Բուլղարի: **ՎԻՃԱԿՎԱԿԱՆՆԵՐ** Սամա կղզւոյն սահմանադրութիւնը: (Չարունակութիւն ու վերջ): **ԱՅԻՆԱՅԻՆ** Փարիզի բարեփոխման ճարտարութիւնը: Հեռագրաց պատահարութեան փորձ մը: Բեզդիայի ու Ամբիկայի մէջ հարցազնակցութիւն: Ինչպէս հարցման ինչպէս պատասխան:

ԱԲՍՏՐԷԱ

ԱԲԻՆՆԱ ԳԵՎՏԵՄԵՐԻ 31

ԱՐՄԱՐԻՆ գործոց պաշտօնակի Շխարհեպէրի իշխանը ամսոյս 21ին Ալեքանդրէն Տրեզորար դնաց: — Ծննդեան օրերը Շխարհեպէրի իշխանը Պրուշի թագաւորին հրատարակու Տրեզորարին Պերլին գնաց, ուր որ իրեն ընդունելութեան համար թագաւորական պաշտօնին մէջ բնակարան պատրաստուած էր: — Իրեւ հաստատուն կը զուգուի որ կայսրն ու Պրուշի թագաւորը մտաւրս Տրեզորար պիտ'որ երթան:

— Ալեքանդրէն պաշտօնարանին մէջ ամսոյս 19ին եղած ժողովքին որոշելովք 1850ին դուրս արուած ամէն շահարկը գրամատիկ զեկերն ետ պիտ'որ քաշուին եւ անոնց տեղ 1, 2, 5, 10 ու 50 ֆիորիննոց պարզ գրամատիկ զեկեր դուրս պիտ'որ արուին: Բայց 100, 500 ու 1000 ֆիորիննոց տէրութեան գրամատիկ զեկերը 100ին 3 շահ պիտ'որ ունենան:

Գ Ա Ղ Ղ Ի Ա

ՓԵՐՏՉ, Գեկանմերի 23: Ամսոյս 14ին Պր. Հրամ պատերազմի պաշտօնական աղբային ժողովքին 3,206,000 ֆրանք փոխ առնելու առաջարկութիւն ըրաւ, որպէս զի Համայն երկրին մէջ եղած գաղղիական բանակը պատերազմի ոտքի վրայ պահէ: Զախտակողն առ առաջարկութեան սաստիկ ահաճութիւն ցուցուց: Պաշտօնական իր առաջարկութեան համար բերած պատճառներուն մէջ՝ թեպէտեւ, ըսաւ, Համայն վիճակն ու գործքերն աղէկցան, բայց դեռ ան ժամանակն եկած չէ, որ բոլոր գաղղիական պահապան զորքը կարող ըլլանք նոյն երկրներէն ետ քաշել: Սակայն կառավարութիւնը միտքը դրած է որ նոյն զորքը 14,000 հոգիէն ու 2000 ձիէն՝ 10,000 հոգւոյ ու 1500 ձիու ինչպէս:

— Ամսոյս 17ին լուրերէն կիսմանմեր որ Պր. Ռամեն-Տեֆուէ ծագային զորութեան պաշտօնական պաշտօնականներուն ժողովքին պիտ'որ ելլէ, որովհետեւ աղբային ժողովքն անոր իր բաժնին մէկ պաշտօնականներին համար խնդրած ստակը չէ շնորհեր: Պր. Ռամեն-Տեֆուէին յարգողը դեռ չի գիտցուի: — Գեկանմերի 15ին Կարողան կայսեր մարմնին փոխադրուելուն տասներորդ տարեգարձն ըլլալով, նոյն օրը անկարող զինուորացի եկեղեցին կէս օրը ժամը 12ին մեծ հանդէս եղաւ: Բոլոր եկեղեցին հին կայսերութեան տանէն մնացած ձեր զինուորներով ու թիկնապահներով լեցուած էր, աւագ խորանէն մինչեւ եկեղեցւոյն դուռն անկարող զինուորները կեցած էին. ժամը 12ին թմբուկներուն ու զինուորական երաժշտութեան ձայնը Հերոնիմոս Պանարաղէ սպարապետ կառավարին գալուստն իմացուցին: Եկեղեցւոյն մէջ եղած կղերը սպարապետին դիմացն ելան, ու հանդէսով դասը բերին: Հերոնիմոս Պանարաղէին քովն էին Բրդի, Կուրկոյ ու Արման զորապետները եւ բազմաթիւ պաշտօնականներ: Աղբային ժողովքն անդամներէն ներկայ էին Կարողան Տարիւ, միւս Հերոնիմոս Պանարաղէ, Ապագուշի եւ ուրիշները: Ալեքանդրէն պաշտօնը ընդնային ետքը՝ սպարապետը կղերին հետ Զոխեփոյ քառած մատուռը գացին, ուր որ Կարողան կայսեր մարմնը դրուած է: Մատան մէջ միայն երեք կանթեղ վառուած էր. հոս քիչ մը ատեն կենալէն ետքը՝ սպարապետը հրապարակ երաւ, ուր անկարող զորաց զորահանդէս ըրաւ, եւ ութ հոգւոյ լեզուների պատուոյն նշան բաժնեց: Հանդիսութիւնն ըստ սովորութեան կեցցէ կայսր կանթեղով ընդնացաւ:

— Փարիզէն Գեկանմերի 22ին կը գրեն որ ճինեւրայի կառավարութիւնը գաղղիական սահմաններուն վրայ զօրք աւելնալուն վրայ Գաղղիայի կառավարութեան գեմ բողոք ըրեր է. բայց Գաղղիայի պաշտօնականները նորէն որոշեր են որ զգուշութիւնն աւելցնեն, եւ զօրաց դուրս մը խաւեր են, որպէս զի չըլլայ թէ Հելլեոսիայի սահմաններէն քաղաքական փախստականները Գաղղիա անցնին: Ալեքանդրէն ատեններն իմացուցաւ որ Հելլեոսիայէն շատ ընկերապարական օրացոյցներ Գաղղիա բերուած են:

Փարիզէն Գեկանմերի 13ին հետեւեալ հաստատուածը վերջէն վերջին կը գրեն: «Արդէն 1789էն քանի մը տարի յառաջ, մանաւանդ թէ Լուդուիկոս հնգերորդին ատեն երբոր Գաղղիայի կղերականներն ու եպիսկոպոսները կը ժողովակէին եւ թագաւորին համար սովորական ինքնակամ ընտաններ կ'ընէին նէ, միշտ աղբու կերպով մը կը յիշեցնէին ան փաստը, զորն որ հանրագիրներու (encyclopédistes) գործունէութիւնն ու Հոլանտայի եւ ճինեւրայի անխնայ տպագրութիւնը միապետութեան կը սպառնային: Նոյն ատեն իրենց ձայնը մտիկ չըրին: Ստորդ է որ 1789ին ժողովարանին (Assemblée) մէջ վերին ու ստորին կղերականներ ալ կային, բայց Օգոստոսի 10էն ետեւ ալ չէին կրնար Գաղղիացւոց այնպիսի դարերու հին միապետութիւնն ազատել: Ասոր վրայ առաջին հասարակապետութեան ժողովակցութիւնը (Convention) ուղ-

ղափառներու եկեղեցիները դոցեց, բայց անոնց հասարակ խառնաբախման բանաւրու եւ միանգամայն արդէնանց սենեակներու մէջ կենդանի կը մնար, մինչեւ որ Կարողան եկաւ եւ կրօնին անկապակի ու յաւեփական իրաւունքը դարձուց սուսաւ, որ մարդիկներու միտքարութիւն, օգնութիւն եւ փրկութիւն բաշխէ: Զատաջուան միապետութիւնը նորէն կանցնուելու ատեն կը մտածուէր որ մարդկային ընկերութիւնը կրօնի ողջամիտ սկզբունքով՝ փրկափայտի (որն որ ատանկ սեղեր Անհաստատական ու Մատաղաշական ըսել է) գպրոցներու գաղղիականներէն բժշկեն, բայց նոյն ժամանակը տէրութեան բարեմիտ գիտաւորութեանցը սաստիկ հակառակորդ էր ան մարդիկներուն մեծ մասը, որոնք հիմա աղբային ժողովքին մէջ շատուոր կողմն ըլլալով՝ շատ աւելի բաներ յառաջ կը տանին: Զուլիսի (Լուդ. Ֆիլիպպոսի) միապետութիւնն ուրիշ բան չէր, բայց եթէ փրկափայտի գաղղիացի գաղղիականներուն համաձայն տէրութեան մը պատկերը ան ամէն մարդիկ՝ որոնք 1830էն մինչեւ 1848 իրենց մտածմանը ժողովրդեան մէջ տարածեցին, 1789ին սկզբունքով կարգադրեալ գաղղիներէն ելած էին: Աս յօրինուածը 18 տարի տեւեց, եւ կարգ կանոնը յեղափոխութեան վրայ հաստատուելու համար ամբողջ եօթը տարի պարագ սեղ աշխատելէն ետքը՝ ինկաւ կործանեցաւ:

Փետրուարի (աս վերջին) յեղաշրջութիւնը Գաղղիան ինք իրեն թողուց, որն որ հիմակ աղբայած, խառնաբախման իր ապագային վրայ անստորջ մնալով՝ նորէն այն սկզբանց կը դառնայ, որոնք կը մերժէր: Հիմակ յանձնապատասխան գոտորութիւնը կը ջնջուի անբեւեռով կ'ըլլայ, անմտեղով որ Գաղղիացիք չէ թէ իրենց, այլ իրենց ստան գահին վրայ կը դաննեն այն երջանկութեան ու բարեկեցութեան երաշխատութիւնները, որոնք յառաջադրան ալ իրենց չափազանց ապահովութիւն մը կու տային: Հասարակապետական աղաւտութեան երկու տարւանը մէջ աս ձանաչումն ու համոզումը հասունցաւ ու եւփեցաւ, եւ Մանդալանայէր կոմսը կիրակի օրուան վրայ խօսելու ատեն՝ գրեթէ անցած մտքուած ժամանակները ձեռք առաւ: Իր ճշմարիտ կրօնական խօսքը Լուդուիկոս վեշտասաներորդին աւանտուան եպիսկոպոսաց մտիկ չըլլած ձայնին հետ կրնայ միանալ. իր ատենարանութիւնը գիտաններու մէջ պահուած այն յայտարարութիւնները կ'անկարկէ, որոնք վերջէն իրօք պատահած բարոյական ու նիւթական շարքը սպարապետը կը մարդարկանային: Բայց ստուգիւ սու դարուս փրկափայտի հոգին, դեռ բողոքովն չմարած փոքրեականութիւնը՝ տեսնելով որ ուղղափառ կեանքը նորէն կ'արթննայ ու կը ծնանի, ամենայն ուժով գեմ պիտի ելլէ:

Այժմ ուրիշ սեղեր ալ նմանէին ան գործքին, ուրով մեծ տէրութիւն մը (Եւստրիա) յառաջնութեան անեղծ պարծանքը շահեցաւ, սցսինքն եկեղեցւոյ իրաւունքները նորէն անոր դարձրնելով ու կրօնական հոգին զարթուցանելով՝ մարդկային ընկերու-

Թեան նոր ու տեսական հիմունք մը գրաւ, եթէ կը- սենք աւ գործքին ուրիշ տեղեր ալ նմանէին, աւ աստն սուրբ միաբանութեան ու գաշնակարողութեան (harmonie) մը կապն իրարմէ բոլորովին տար- բեր ազդերն ու տերութիւնները չուտով իրարու հետ կը միացնէր, յստակ ու հարազատ կրթութիւնն ու ծագումը շատ աւելի յստակ կ'երթար Աւրո- պայի մէջ, զորն որ անուանալ փիլիսոփայական դաս- դասող ոգին իր նիւթական ու անձնական շահարկն- գրութեանն երբեք չկիրար յստակ բերել: Միայն զարգացան ու արգելիչ (répressif) օրէնքները չեն կրնար ընկերութիւն մը բռնել: Յորձանքը տա- բններով իրրու թուով կ'արգելէն, սակայն չեն կր- նար զանկող բոլորովին հեռացնել ու չորցնել: Միայն սկզբունք կրնան սկզբունք դէմ կուսիլ ու ա- նոնց վնասը խտնել: Ահա Գոթականացի կոմուն ալ ինչպէս իր անձնական կը մտածէ: Ազգային ժո- ղովքին շատուր կողմը մէկէն ի մէկ աւ կիրակի օ- բուսն առաջարկութեան վրայ զարմացաւ, բայց իրեն անսովոր երեւցած ինչոքոյն հետ շատով կը ծանո- թանայ ու կ'ընտանանայ: Ինչպէս որ միջին դարերու աստղաներն աշխարհքիս ամէն կերպ փայլումնց բա- ժակը ցյաղ խմելն ու յարմարակէն ետքը՝ կը սկը- սէին իրենց շինած մտարան կանխիկներն իրենց աշ- խարհքէ ձանձրացեալ ձեռուրներովը հոգալ ու վա- ուել, նոյնպէս հիմա ծանր փորձանայ մէջ ինկած Գաղղիան այն եկեղեցւոյ ճոցը պէտք է որ սարսի- նի, որն որ միայն կրնայ անցնել համար բուռ- թիւն, ներկայ ժամանակի՝ խաղաղութիւն, ու ա- պագային ալ օրհնութիւն սալ, որն որ իր բարձր տաճարներուն մէջ չէ թէ միայն իշխանաց ու բա- ղարացւոյ գերեզմանները կը բովանդակէ, այլ նաև երբեմն կորստան մասիկցած ամրոջ աշխարհք մը իր ճոցն ընդունեցաւ, ժամանակ մը բոլոր եր- կրիս տիրող անկերասաստ ազգի մը (Հռոմեացւոյ) դամբանագիրը գրեց, և հին Հռոմեացի տերութեան ժառանգ անկիրթ ազգերը կրթեց ու մեծցուց, որոնք թէպէտ վերջէն զլուս վերցուցին ու գոտջացան ու հիմա ալ ձարերնին կորած յոյնցան, բայց նոյն եկեղեցին իր անձեքական ու ներող սիրովը զարձեալ պատրաստ է ամէն ալ ընդունիլ ու մոխրարել:

Ազգային ժողովքին շատուր կողմը հիմա կրկու ազգեցութեանց մէջ է, որոնց երկուքն ալ զանկող հասարակարգ կը զարմացնեն. այսինքն Գոթական- պէրին աստեղանութեան ու հասարակարգաւոր- թեան գաշնակցին ձառն մէջ, զորն որ Կարթէն- քաղքին խորհրդատան (Hôtel de ville) ան հրա- պարակը խոսեցաւ, ուր Գաղղիայի թագաւորներն ի- րենց անդամնիկ օրգւոյ ճուռնը կը հրատարակէին: Հաստուր մասին կուսմը հիմա յաւիտեանական ճը- մարտութեանց ու 1789ին զազախարներուն մէջն է- ինք կրնայ քաղքին խորհրդատան մէջ խոսուած ձա- ուր մտնալ՝ առանց գաշնակցին գոչելու, և Գոթ- գարնակէրին աստեղանութիւնը հաճութեամբ ըն- գունիլ՝ կամին ուրիշ բանի մը համար պարտուր չըլլալով, բայց եթէ այն շնորհակալութիւնը տարու համար, զորն որ ազատեալ երկիր մը իր բարեբարքին կը մատուցանէ: Մակայն շատուր կողմն աւ միջին ձառնան քաղքու ոյժը պիտի ունենայ արգելք: Գաղ- ղիայի վիճակն երկայն աստն սակից կախում ունի: Ամէն մարդ իրաւամբ կ'ուրախանայ Եղիսեան պա- ղատը մանող ելող երեւելի անձանց, բարեկեցու- թեան աճելուն, ձարտարութեանց արժարձուն և բազմամեակ խաղաղութեան վրայ, բայց Ս. Անտոն արուարձանին մի միայն վրդովը, որուն քաղքի խոր- հրդատան ձառը գուռ ու մուտ կը գաւ էր, աւ ամէն փառաւորութիւններն աւաւ տարաւ. ասոր հակա- ուակ Գոթականացիներն սկզբունքը մնայուն են, կը տեւեն կը կենան, բանուորները գոհ ընելով անոնց ազնուկները կը կապեն կը լուցնեն, ու Գաղղիայէն և իր մայրաքաղքէն ալ ետքը կենդանի կը մնան:

Ա Ն Գ Ղ Ի Ա

ԼՍՏԻՆ, Գեկտեմբերի 14: Չարդիւղներուն ե- րեկուան բրած ժողովքին մէջ՝ ուր որ շատ խորհր- դանոցի անդամներ ալ գտնուեցան, տերութեան լրտեսներուն ու ծածուկ ստիկանութեան դէմ եր- կու որոշում կ'ուս: Ժողովքի սրահին պատերուն վրայ՝ ուրիշ պատկերներու մէջ Գոթականացին, Առ- պեւերիէրին ու Առպերդ Պլումին պատկերներն ալ կախուած էին:

— Անգղիայի մէջ Հռոմեական ուղղափառ կաթ- փոյնայութեաններուն նորոգուելուն ու անկից փրկած խոտովութեանց կամ վէճերուն վրայ բանի մ'ան- դամ խոսելու առիթ ունեցանք: Աս անգամ կրնանք ուրախութեամբ լսել որ ան ահագին մարիկը՝ որն որ գուցէ հաստատուած բաները կործանելու կը սպառնար, սաստկութիւնը կամայ կամայ կորսնցը- նելով՝ թագաւորին զանազան աղերսագիրներուն ու զանոնք բերող հրեշտակութիւններուն տուած խնայցի ու արգար պատասխանէն ետքը՝ ալ գա-

զրած սեպելու է: Աս խոտովութիւնները չէ թէ միայն ուղղափառացի մաս չըրին, հապա նաև բողո- քականներէն շատերուն ուղղափառութեան գա- նալու առիթ կը զան ինչպէս նորընտիր կաթոլիկոս- ներէն մէկն իր հոգեւորական թղթին մէջ բաւ, Գրո- բատիկէ աւազանին ջրոյն յուզելը՝ շատերուն հիւան- գութիւնը բռնելու: Շատ մարդիկ՝ մէկ կողմանէ բո- ղոքականներուն ուղղափառացի դէմ բռնած անար- ժան ձառնան, և մէկալ կողմանէ ուղղափառացի իրենց հակառակորդաց հետ վարուած աստն՝ ցու- ցուցած հեղութիւնն ու անտեսակալութիւնը տեսնե- լով, իրօք դարձան. շատերն ալ գերադասի Աւազմէն կարգիմային եկան որ ուղղափառացի սկըզ- բունքն ու վարդապետութիւնն իմանան:

Դիտելու բան չէ որ վերը բուած հանգար- տութեան գլխուր ձեռնտուութիւնը աւ Անգղիայի ուղղափառ եկեղեցւոյ նոր արքեպիսկոպոսէն կ'ուս: Աս նորընտիր կարգիմայն անանկ ձիրքերով զար- դարուած է՝ որ մէկ անձի վրայ սոյնչափ ժողովուած դժուարաւ կը գտնուին, և ստուգիւ կ'երեւայ որ Աստուծոյ տեսութիւնը զինքն աւ պաշտօնն աւ դժուարին ժամանակ ձեւք առնելու որոշած ըլլայ: Աւազմէն Կրկնուցի ճնոգքէ Արքեպիսկոպի Սեւիլա քաղաքը ծնած, շատ աստն Հոսմ կեցած ու տարի- ներով Անգղիա իրրու առաքելական տեղապահ զործած է, ու մի և նոյն աստն այլ և այլ մասե- նագրութիւններով անուանի ալ կը գաւ է: Իր զա- նազան գիտութիւնները, սաստուածարանական գի- տութեան մէջ նաև բողոքականներուն առջև ու- նեցած մեծ համբար, հեղ բարքն ու շատ բարակ կրթութիւնը զինքն ամենու սիրելի ու անխաղաղ կ'ընեն: Կոլմիւրի 12ին Արևոսն հասնելով՝ քիչ մը ետքը համբարաւոր Զայտարարութիւն մը հա- նեց, որն որ դրբայի մը չափ կայ, և մէջը ամէն կարգի առարկութեանց քաղցրութեամբ ու իմաս- տութեամբ ընդարձակ պատասխան կու տայ, զար- մանայի եղանակաւ մը աներկիւղ համարձակախոսու- թեան հետ երեւելի անձանց յարգութիւնը միացը- նելով:

Անոր համար գիւրաւ կրնայ մեկնուիլ ան մեծ ազգեցութիւնը՝ զորն որ աւ Զայտարարութիւնը բո- ղոքականներուն վրայ բուս: Աւազմէնը՝ որն որ արտաքին գործոց պաշտօնեաց Բալթիկ ընդունի բե- բանն է, «Աստեղանութիւն կարգիմային յայտարարու- թիւնը, կը լսէ, բուն անանկ բաներ յստակ կը բե- րէ՝ որոնք ամենէն աւելի գիւրաւ Անգղիացոցմէ կ'ընդունուին», ու նոյն իսկ Տէլէ Կե- արմատա- կան լրագիրը «Կերակարակ ուղղափառութեամբ, կը լսէ, ամենու աղէկ պատասխանը տուեր է, յայտնի կ'ե- րեւայ որ անկեղք ու ազուշ մարդ չէ, հապա աշ- խարհք ձանցող մարդ է, ամէն բան քաջ գիտող, բեղմնաւոր երեւակալութեամբ ու յաջողակ գրով»:

— Աւստի զարմոք չէ որ ան գրախճառի խմու- թը՝ որուն մէջ աւ յայտարարութիւնը կը ծախուէր՝ գրեթէ պաշարուածի պէս էր. անանկ որ լրագրաց մեծ մասին մէջ արգէն տարած ըլլալէն զատ քանի մը օրուան մէջ հազարաւոր ու բիւրաւոր օրի- նակ ծախուեցաւ: Ի-ձէլէր լրագիրը կ'ըսէ որ պաշ- տօնեկց գաշնակցը Աստուէլ աւ յայտարարութեան վրայ շատ գառնացած ըլլայ. յստակացոյն իր բա- րեկաններէն անոնք կարգիմային հետ խոսեցան, կ'ըսէ, ու կարգիմայն ինք զինք պատրաստ ցուցուց աւ յայտարարութիւնը կամ ամենուին հրատարա- կելու և կամ ուրիշ կը ձանակաւ մը գրելու՝ թէ որ Աստուէլ, ինչպէս որ իր բարեկանները կը յուսային որ հաւանեցնեն, Տէօրրէ մի կաթոլիկոսին գրած նամակն ուրիշ նոր նամակով մը մեկնէ ու հոն գործ- ածած բառերը մեղմոցնէ: Իսկ պաշտօնեան ա- մենեւին զիջանէլ յանձն չառնելով, յայտարարու- թիւնն՝ որն որ արգէն քանի մ'օր առաջ տարած կեցած էր, հրատարակուեցաւ: Թէպէտ աւ յայտ- արարութեան բուն զօրութիւնն իր անբողութեանը մէջ կ'երեւայ, սակայն մեք անբող չըրնալով զնեւ մեր լրագրին անձուկ էջերուն մէջ սղմելու չափ հա- մետա քաղաւած մը ուրիշ անգամ մը կը գնենք:

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

ՍԵՄՍՏՐՈՒՆՅՈՒ Տրեղատ մայրաքաղաքէն Գեկտեմ- բերի 23ին ասանկ կը գրեն: «Այսօր կէտրէն ետ- քը ժամը 2ին Պայտը պաշտօնեկին հրախրանայը համաձայն՝ Գերմանական գաշնակցութեան մէջ գրա- նուող տերութեանց կողմէն իրկուած երեւոխոսան- ները Պրիւլանս պաղատ ժողովցան, ուր Աւստրիայի կայսրութեան պաշտօնեկց գաշնակց Զուարթէնպերկ իշխանը գերմանական ինչոքոյն վրայ ըլլալու խոսա- կցութեանց ժողովքը բացաւ: Բոլոր Գերմանիա հիմա իր հայեցուածքն աւ ժողովցին վրայ դարձուցած է, որովհետև անկից միայն կը յուսայուի Գերմանիայի ապագայ երջանկութիւնը կամ ծագելու մեծ կոխը- բայց ամէն մարդ աւելի կը յուսայ թէ տերութիւն- ները վերջապէս խաղաղութեամբ իրարու մէջ մէկ

որոշ ու հաստատուն բանի մը կրնան միաբանիլ: Մինչև հիմա Տրեղատ հասնողներն աւ տերութեանց երեւոխոսաններն են, Աւստրիայի, Պրուշի, Պաւլի- րայի, Սարսնիայի, Հաննովերի, Վիւրթեմպերկի, Հեսսենի մեծ գրութեան, Պրանչուայի, Սարսեն- Ապանի, Սարսեն-Գոպուրկ-Աոպայի, Սարսեն-Մայ- նինկէնի, Սարսեն-Արգէնպուրկի, Մէքլենպուրկ- Շդրէլիցի, Անհալդ-Տէսսաւի, Անհալդ-Պէնպուրկի, Ըուարցպուրկ - Անտէրսհաւզէնի, Ըուարցպուրկ- Ռուտովպատի, երկու Ռայսերու, Վիպէրի, Գրանը- ֆուրկի, Պրէմէնի, Հաննովերի: Բոլոր երեւոխ- օսանները՝ իրենց փառաւոր հաղուսաններով ժողովք եկած էին. պաղատն առջևը երկու գունդ հետևա- կազար կեցած բարեւ բռնած էին. իսկ առջևի լայն փողոցը վերէն ի վար աւաղ ցանուած էր, որ անց- նող գարձոց կառքերուն ձայնը ժողովքին արգելք չըլլայ: Երեւոխոսաններուն մեծ մասը երէկ թագա-ւորին քով սեղանի հրախրուած էին»:

— Կոր և կը հաճ հետադրական լուրերը կը ծանուցանեն թէ ժո- ղովքն ընդունել է, որ գաշնակցութեան կողմանէ Հորդայն երթալու զորքն երթալ, ու բոլոր Գերմա- նական տերութիւններն ընդունելը են որ աւ զօրաց ընթացքին արգելք չըրուի, որ տերութեան մէջէն որ անցնելու ըլլան:

Պրուշի, թագաւորն անոյս 19ին գրած ձեռ- նագրով մը և կրօնի պաշտօնեաց Պր. Աստեղանք- կին (որն որ պատերազմին կողմն էր) հրաժարումն ընդունեցաւ և իր բրած ծառայութեան համար անձ- նականներին խորհրդական բուս: Միանգամայն նոյն թղթով Պր. Մանգայիկը՝ պաշտօնեաներու գաշն- ակց և արտաքին գործոց պաշտօնեաց անուանեց, իսկ Աստախալայի կոմսը Պր. Մանգայիկին ներքին գործոց պաշտօնեաց բուս, իրեն տարով նաև առ ժամն երկրագործութեան պաշտօնը. և Պր. և Պր. Ռաւմբըր կրօնի, ու ամեն և բռնական գործոց պաշ- տօնեաց անուանեց:

— Պրէզաւի արքեպիսկոպոս Տրեկտորոց կար- ղիմայը թագաւորին ներկայանալու համար Պէրլին գնաց՝ ուր Գեկտեմբերի 16ին հասաւ: Այնմայա- փու կարգիմայը թագաւորէն շատ սերով ընդունուե- ցաւ, ու թագաւորական սեղանի հրախրուեցաւ: Անոյս 18ին Ս. Հեսուիկի եկեղեցւոյն մէջ պատա- բաղ բուս, ուր ժողոված էին բոլոր ուղղափառ քա- հանայք, որոնք եկեղեցւոյն դրանք քով զնքն ընդ- ունեցան ու թափով մինչև խորանը տարին:

ՀԻՍՏՈՒՆ-ԳԵՍՏՈՒՆ: Գեկտեմբերի 23ին գաշնա-

կցութեան (Աւստրիայի ու Պաւլիւրայի) զորքը 7000 հոգի ամէն կողմէն Գասսէլ մտան. Պրուշները միայն մէկ գնդէ զատ՝ ամէնքն ալ Գասսէլէն քաշուցան: Գաշնակցութեան գործակալը յայտարարութիւն մը հանելով քաղքին գլխուրներէն պահանջեց, որ իշխանին հրամաններուն ու գրած կարգադրու- թիւններուն զլուս ծռեն հնազանգին. բայց ա- նոնք դեռ պատասխան չտուին:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՕՏԵՐՍ բոլոր պաշտօնեկց խորհուրդ մ'ըղաւ, որուն մէջ մեծափառ թագաւորը գաշնակցի նստած էր: Հոս տերութեան օգտակար կը զանազան խոսակցութիւններէն զատ՝ նաև որոշուեցաւ որ Շոգենաւի ընկերութիւն մը գրուի, որուն վրայ տե- րութեան Թ-ձէլէր Է-ձէլէր լրագիրն իր պաշտօնական մասին մէջ հետևեալ լրերը կու տայ: Աս ընկերու- թեան նպատակն աւազմ՝ պիտի ըլլայ նախ Կոս- տանդնուպոլսի նեղուցին մէջ ճոխայն երթելու- թիւնները կանանաւոր կերպով, գիւրաւ և անվանայ կատարել, և երկրորդ՝ Սեւ ու Տերանի ճովէն եկող նաւերուն հոգը դէմ կամ անցաձող ըլլայ նէ, զա- նոնք քաշել ու ներս բերել: Ասոր համար 7 շոգե- նաւ հարկաւոր տեսնուեր է, որոնց հինգ հատն ա- մէն մէկը պիտի ըլլայ 60ական ձիւ գորութեամբ, բարեձեւ և զարգարուն, որոնք պիտի բանին Կոս- տանդնուպոլսի նեղուցին մէջ ճոխայն զիմաց կամ գեղէ գեղ. իսկ երկու հատը 100 — 130 ձիւ զ- րութեամբ ու պարզ և հաստատուն պիտի ըլլան նեղուցին գուրա մնացած նաւերը քաշելու բերելու համար: Անոնց ամէն մէկուն ծախքը վրայէ վրայ հա- շուելով 1000 տոպրակ կամ քսակ (50,000 ֆիորին) կը սեպուի. կարճեք 1000 տոպրակ մին ալ նաւա- ներուն գիւրաութեանը համար շինուելու նաւամու- տայններուն (Ի-ձէլէր-ձէլ) և վրան ծածկուած կայա- բաններուն հարկաւոր կը համարուի. նաև 1000 տոպրակ մին ալ յաւելուած կը գրուի որ եթէ պէտք ըլլայ նէ, ու թերորդ շոգենաւ մ'ալ գնուի:

Վասնիկով նոյն շոգենաւի ընկերութեան բոլոր գրամաղախը կ'ըլլայ 9000 տոպրակ, զորն որ ժո- ղու համար տերութիւնը 1500 բաժին կամ բա- ժանորգութիւն (Էձէ) կը հանէ՝ ամէն մէկը 6 տո- պրակի ծախելով և տերութեան ամէն ազգերուն ալ բաժանորդ գրուելու իրաւունք տարով: Մեծա- փառ թագաւորն ամենու քաջալերութիւն տար-

